

ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น
กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

นางสาวนนท์ ปราภาวรงค์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและ
ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น
วิเคราะห์ปัญหาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการ
พัฒนาท้องถิ่น และเสนอแนะแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น มีวิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษ
เอกสาร และการศึกษาภาคสนามในพื้นที่ตำบลหนองจรเข้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการ
สังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก 12 คน ผลการวิจัยพบว่ามีบทบาทความร่วมมือ 5
ประการได้แก่ บทบาทผู้นำ บทบาทผู้สนับสนุน บทบาทผู้เข้าร่วม บทบาทผู้ปฏิบัติ
และบทบาทผู้รับผล เงื่อนไขที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ 4 ประการได้แก่ ประโยชน์ที่
ได้รับ วิกฤติหรือปัญหาความสัมพันธ์ที่ดี และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยรูปแบบ
ความร่วมมือประกอบด้วย 3 รูปแบบคือ รูปแบบการวางแผน รูปแบบการปฏิบัติ และ
รูปแบบการติดตามประเมินผล ลักษณะความร่วมมือเป็นลักษณะความร่วมมืออย่างเป็นทางการ
และไม่เป็นทางการ ปัญหาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับ
ผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น มี 4 ประเด็นคือ ขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาท
อำนาจหน้าที่ การสื่อสารที่ขาดกลไกในการติดต่อประสานงาน ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นมิตร
และความเห็นแก่ผลประโยชน์ แนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น มี 4 ประการคือ สร้างรูปแบบการสื่อสารที่ดี
การพัฒนาจิตใจให้มีจิตอาสาการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี

คำสำคัญ ความร่วมมือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน การพัฒนาท้องถิ่น

**COOPERATION BETWEEN LOCAL GOVERNMENT ORGANIZATION
AND COMMUNITY LEADER FOR LOCAL DEVELOPMENT
A CASE STUDY OF NONGJORAKAE SUBDISTRICT ADMINISTRATION
ORGANIZATION NONGKHAE DISTRICT SARABURI PROVINCE**

Miss Nongnapat Prakotwong

Abstract

This research is a qualitative research. Aims to study the role and cooperation between local government organizations and community leader for local development. To analyze the problems of cooperation between local government organizations and community leader for local development. To suggest process to strengthen cooperation between local government organizations and community leader for local development. Research methods are document and field study in Nongjorakae subdistrict. Collect data by observing and in-depth interview of 12 people. The research found that there are 5 cooperative roles which are leadership role, supporter role, participant role, practitioner role and recipient role. There are 4 elements of conditions that stimulate cooperation which are the benefit, the crisis or the problems, good relationships and effective communication. The cooperation model consists of 3 forms, planning, Implementation and evaluation tracking. Also the cooperation characteristics are formal and informal cooperation. Problems of cooperation between local government organizations and community leader for local development are 4 issues which are lack of knowledge and understanding, lack of communication

mechanism for coordination, hostile relationship and exploitation. There are 4 ways to strengthen cooperation between local government organizations and community leader for local development which are creating good communication styles, developing volunteer spirit, enhancing knowledge and understanding and creating good relationships.

Keywords Cooperation, Local Government Organizations, Community Leader, Local Development

บทนำ (Introduction)

การปกครองของประเทศไทยมีสองลักษณะที่ทับซ้อนกันอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ ตั้งแต่จังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน คือการปกครองท้องถิ่นกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งการปกครองท้องถิ่นในแต่ละประเภทต่างมีกฎหมายหลักหรือแม่บทของตนเองที่กำหนดอำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำหนดให้มีผู้บริหารผู้ปกครองในแต่ละองค์กรแยกกันอย่างชัดเจน ซึ่งจากการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ประชาชนส่วนใหญ่ก็เป็นกลุ่มเดียวกัน ก่อให้เกิดปัญหาความไม่เข้าใจการไม่ร่วมมือกัน หรือแม้แต่การทะเลาะเบาะแว้งกันปรากฏอยู่เสมอ (กมล ประจวบเหมาะ อ้างถึงใน พชรภัทร พิงรำพรรณ; 2556: 60)

การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในระดับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็น ภาคประชาชน ภาคเอกชน หรือภาครัฐด้วยตัวเอง เป็นกระบวนการสำคัญที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน ในแง่ของการร่วมกันวางแผน ชี้แจงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น รวมไปถึงการเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพราะคนในท้องถิ่นย่อมเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงรากเง้าของปัญหาในท้องถิ่นของตนเอง ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลและตรวจสอบการปฏิบัติงานของภาครัฐ จะเห็นได้ว่ากระบวนการเหล่านี้เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นที่ภาครัฐเล็งเห็นถึง

ความสำคัญ โดยได้กำหนดเป็นพระราชบัญญัติการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ใช้หลัก
 กฎหมายในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของทุกภาคส่วนไว้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วม
 ดังกล่าวจะเกิดขึ้นมิได้เลย หากขาดความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนกับองค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นทั้งตัวแทนภาคประชาชนและตัวแทนของภาครัฐที่จะประสานความ
 ร่วมมือ ทำหน้าที่เป็นฟันเฟืองขับเคลื่อนกระบวนการต่างๆ ให้เกิดขึ้นได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ และนำมาซึ่งการพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างยั่งยืน

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วน
 ท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อค้นหาบทบาทและความร่วมมือระหว่าง
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงเพื่อศึกษาปัญหา
 อุปสรรคที่ขัดขวางมิให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำ
 ชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อศึกษาแนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่าง
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจน
 เป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจประเด็นความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 กับผู้นำชุมชนได้นำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน

บทบาทความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)
 ในการพัฒนาท้องถิ่นประกอบด้วย การมีบทบาทผู้นำ บทบาทผู้สนับสนุน บทบาท
 ผู้เข้าร่วม บทบาทผู้ปฏิบัติ และบทบาทผู้รับผล

องค์ประกอบและเงื่อนไขสำคัญที่ผลักดันให้เกิดความร่วมมือหรือส่งผลให้ความ
 ร่วมมือนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ประกอบด้วย 6 ประการคือ 1. การชี้ให้เห็น
 ประโยชน์ที่จะได้รับร่วมกัน 2. วิถีคติหรือปัญหา 3. ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 4. การสื่อสารที่
 มีประสิทธิภาพและการสนับสนุนเทคโนโลยี 5. การมีหน่วยงานต่างองค์กรเข้ามามีส่วน
 ร่วมในการดำเนินงาน 6. การแสวงหา สนับสนุน และให้คุณค่ากับความคิดเห็นของผู้อื่น

รูปแบบความร่วมมือมี 4 ประการคือ 1. การกระตุ้นส่งเสริม เป็นการสรรหาบุคคล หรือองค์กร ซึ่งสามารถ หรือมีความสามารถในการเป็นทรัพยากร หรือจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเช่น งบประมาณ ความรู้ ข้อมูล ความชำนาญเพื่อดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2. การเจรจาและยอมรับ ได้แก่การสร้างความเข้าใจและความรับรู้ให้ตรงกัน และการกำหนดข้อตกลงร่วมกันในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา และกิจกรรม หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการวางแผนนั่นเอง 3. การระดมความร่วมมือ เป็นการนำข้อตกลงซึ่งผ่านการเจรจาร่วมกันแล้วมาดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 4. การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการระดมความร่วมมือ และภายหลังจากการระดมความร่วมมือสิ้นสุดลงแล้ว เพื่อประเมินถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและร่วมกันหาแนวทางในการแก้ไข ตลอดจนประเมินผลที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามข้อตกลงที่ทำร่วมกันไว้หรือไม่

ลักษณะความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนเป็นลักษณะความร่วมมืออย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยอาจมีหรือไม่มีกฎหมายกำหนดบทบาทในการร่วมมือไว้ แต่ในฐานะผู้นำชุมชนต่างก็มีความร่วมมือกันโดยธรรมชาติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเพื่อนำชุมชนไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

วิธีการศึกษา (Methodology)

การศึกษานี้ทำการศึกษา 2 รูปแบบโดย ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Document Study) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาภาคสนาม (Field Study) โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการทำกิจกรรมร่วมกัน และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยกำหนดประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่คัดเลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน และกลุ่มองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น จำนวนกลุ่มละ 6 คน ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกตมาจัดหมวดหมู่แล้ววิเคราะห์สังเคราะห์ สรุปผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของการพรรณนาความตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการศึกษาวิจัย (Results)

บทบาทความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

บทบาทและความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีบทบาทความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นตั้งแต่เริ่มกิจกรรมจนกระทั่งกิจกรรมสิ้นสุดลง ประกอบด้วยห้าบทบาท ดังนี้

- 1.บทบาทผู้นำ นำประชาชนมาเข้าร่วมกิจกรรมและเป็นหลักในการจัดกิจกรรม
- 2.บทบาทผู้สนับสนุน โดยสนับสนุนทั้งบุคลากร งบประมาณ และเครื่องมือ ตลอดจนข้อมูลข่าวสารหลักเกณฑ์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ
- 3.บทบาทผู้เข้าร่วมในการมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมโดยเข้าร่วมประชาคมแผนเข้าร่วมการประชุมของคณะกรรมการต่างๆ ร่วมรับฟังความเห็นของประชาชน
- 4.บทบาทผู้ปฏิบัติ โดยเป็นทั้งผู้ประสานงาน ร่วมทำกิจกรรม และติดตามผลการดำเนินงาน
- 5.บทบาทของผู้รับผล ซึ่งไม่ว่าผลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมจะออกมาเป็นเช่นไร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในฐานะตัวแทน

ดังนั้นจะเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนมีบทบาทความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นครบทุกระดับตั้งแต่เริ่มต้นกิจกรรม โครงการกระทั่งสิ้นสุดโครงการกิจกรรม

เงื่อนไขสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชน หรือส่งผลให้ความร่วมมือนั้นบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ประกอบไปด้วยสี่ประการคือ

1. ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมจะได้รับทั้งที่เป็นประโยชน์สาธารณะ และประโยชน์ส่วนบุคคล

2. วิกฤติหรือปัญหาซึ่งมีความซับซ้อนเกินกว่าที่องค์กรเพียงองค์กรเดียวจะสามารถแก้ไขได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสุขภาพ วิกฤติภัยแล้ง ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และปัญหาผู้ยากไร้

3. ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดความร่วมมือ โดยเกิดขึ้นจากการมีกิจกรรมร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อกัน

4. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยสื่อสารให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินโครงการกิจกรรมได้รับรู้ถึงที่มา หลักเกณฑ์ ขั้นตอนกระบวนการ ตลอดจนผลการดำเนินงานเพื่อให้ทุกขั้นตอนการทำงานขององค์กรได้เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม

เหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ และเป็นสิ่งที่ควรค่าแก่การปลูกฝังให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่ โดยรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนแบ่งเป็น 3 รูปแบบคือ

1. รูปแบบการวางแผน
2. รูปแบบการปฏิบัติ
3. รูปแบบการติดตามประเมินผล

ลักษณะความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนเป็นลักษณะความร่วมมืออย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยอาจมีหรือไม่มีกฎหมายกำหนดบทบาทในการร่วมมือไว้ แต่ในฐานะผู้นำชุมชนต่างก็มีความร่วมมือกันโดยธรรมชาติในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเพื่อนำชุมชนไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ปัญหาความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นตัวขัดขวางมิให้เกิดความร่วมมือระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนประกอบด้วยสี่ประการคือ

1. การขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจหน้าที่ และหลักเกณฑ์กฎระเบียบ
2. การสื่อสารที่ขาดกลไกในการติดต่อประสานงานกัน
3. ความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นมิตรซึ่งกันและกันส่งผลให้เกิดความเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันรวมถึงเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกในการดำเนินงาน
4. ความเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าผลประโยชน์ของส่วนรวม

แนวทางเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

แนวทางในการสร้างเสริมความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ประกอบไปด้วยสี่ประเด็นคือ

1. การสื่อสารที่เน้นการสร้างรูปแบบที่ดีเช่นการประชุมชี้แจงกระบวนการทำงานให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนรับทราบและเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น
2. การพัฒนาจิตใจให้กับเด็กและเยาวชนได้มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด และเห็นความสำคัญของการเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่น
3. การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของบทบาทและอำนาจหน้าที่ของผู้นำหน้าที่พลเมือง การปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วม ตลอดจนระเบียบและ

หลักเกณฑ์ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้กับผู้นำโดยสอดคล้องกับความรู้อื่นๆ ไปกับกิจกรรมที่จัดขึ้น

4. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจากการมีกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมจิตอาสา งานประเพณี หรือกิจกรรมเชิงชุกชีเกียรติให้กับผู้ที่อุทิศตนให้กับส่วนรวมเพื่อกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งนี้

การศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับผู้นำชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์กรการบริหารส่วนตำบลหนองจรเข้ อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ผู้วิจัยพบว่าความร่วมมือของผู้นำทั้งสองฝ่ายอยู่ในระดับที่ดีแล้วแต่รูปแบบและกิจกรรมความร่วมมือยังขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ เป็นความร่วมมือที่เกิดจากความเต็มใจและเห็นประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เพียงแต่ขั้นตอนในการสื่อสารยังขาดประสิทธิภาพซึ่งส่งผลโดยตรงต่อเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความร่วมมือ

ผู้วิจัยมองว่าควรพัฒนาด้านการสื่อสารให้เป็นระบบเพราะแม้ว่าปัจจุบันจะมีแอปพลิเคชันไลน์เป็นกลุ่มที่ใช้ในการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้สมาชิกทราบ แต่ยังพบว่าสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่ไม่ได้อ่านข้อความที่ส่งในกลุ่มไลน์อย่างละเอียดถี่ถ้วน หรือร้ายกว่านั้นคือไม่ได้อ่านข้อความในกลุ่มไลน์เลย

ดังนั้นควรจัดระบบการสื่อสารให้ชัดเจน ในกรณีที่ต้องการสื่อสารกับบุคคลนอกองค์กรควรจัดประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ขั้นตอนการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง และช่องทางการติดต่อกับผู้ประสานงานในส่วนต่างๆ ส่วนในกรณีที่เป็นการสื่อสารภายในองค์กรควรมีการวางระบบการแจ้งเหตุกรณีฉุกเฉิน เช่นกรณีเกิดไฟไหม้ในพื้นที่ ควรวางผังลำดับในการแจ้งเหตุเพื่อให้คนในองค์กรได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง รวมทั้งประสานไปยังผู้เกี่ยวข้องได้ถูกต้องและทันเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้นำชุมชนในการบริหารงานท้องถิ่น
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชน

บรรณานุกรม

- กันยรัตน์ เข้มศรีแก้ว. (2558). การบริหารจัดการความร่วมมือของบ้าน วัด โรงเรียน. ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กรมการพัฒนาชุมชน. (2527). การพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน
- ประภัสสร จันทร์ศรีนวล. (2560). บทบาทหน้าที่ของสภาประชาคมต่อการพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสหวิทยาการจัดการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น.
- ปราโมทย์ ระเบียบวงศ์. (2553). ปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำท้องถิ่นกับผู้นำท้องที่ ศึกษากรณีอำเภอปางศิขรินทร์ จังหวัดมหาสารคาม. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พชรภัทร พิงรำพรรณ. (2556). แนวทางการจัดความรู้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรพล มุสิกราษฎร์. (2561). การประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่ดินเหมันจากโรงงานยางพารา : ศึกษากรณีในเขตพื้นที่ตำบลพังลา อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มานพ ศรีผ่อง. (2552). การเมืองท้องถิ่นกับความร่วมมือทำกิจการร่วมกันขององค์การบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช/นนทบุรี.
- ราชกิจจานุเบกษา. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>.
- ราชกิจจานุเบกษา. พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551. ค้นเมื่อ 7 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>.

รองศาสตราจารย์ ดร. รวิภา ธรรมโชติ. (2561). เอกสารประกอบการเรียนวิชา ยุทธศาสตร์การพัฒนา.

กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สิริยา รัตนช่วย. (2560). การพัฒนาท้องถิ่นภายใต้พลวัตของโลกยุคใหม่. วารสารการเมืองการปกครอง.

สุระพี อาคมคง. (2550). รูปแบบความร่วมมือขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. มหาวิทยาลัยรามคำแหง/ กรุงเทพฯ.